

Blz. 2	De vereniging
Blz. 5	In memoriam Jo Thijssen
Blz. 5	Jaarprogramma Maas- en Swalmdal en MHVS 2010
Blz. 6	Wandelingen Swalmdalgidsen 2010
Blz. 6	Jaarprogramma IVN De Steilrand 2010
Blz. 6	Rectificatie
Blz. 7	Cursus steentijd van Limburg
Blz. 8	Bezoek provinciaal bodemdepot
Blz. 9	Oproep: werkzaamheden rondom de kasteelruïne De Ouborg
Blz. 10	Ooit van 'Ommetjes' en 'Knopen lopen' gehoord?
Blz. 10	Oproep: boek 'De kleiwarenindustrie in Belfeld, Reuver, Beesel en Swalmen'
Blz. 11	Lezing heraldiek
Blz. 12	Van hot nao haar door 't Zjwaams Waordeboek (18)
Blz. 13	Dierbaard oord (vervolg)
Blz. 16	Kroniek van Swalmen, april, mei en juni 2010
Blz. 17	Uit en thuis
Blz. 18	Oorlogsdagboek Christina Maria op het Roodt (3)
Blz. 21	Troep
Blz. 22	Onthulling monumentje Meerlebroek
Blz. 23	Sacramentsprocessie
Blz. 26	Uit het leven van onze voorouders
Blz. 27	Verslag excursiereis naar de hanzestad Deventer en Kasteel Doornenburg

Foto's aangeleverd door:

Hans Simons	blz. 6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 21
Frans Geerlings	blz. 2
Lei Keiren	blz. 27, 28
Peter Bors	blz. 3
Pierre Verstappen	blz. 10, 22
Riky Simons-Julicher	blz. 17
Leon Hendriks	blz. 16
Fam. Ritzen-op 't Roodt	blz. 19
Archief Wiel Luys	blz. 7, 8
Archief HVMS	blz. 4, 5, 23, 24, 25

DE VERENIGING

Terugkijken en vooruitzien

Henri Smeets

In Biejeingezeumerd stilstaan bij wat er in het achterliggende jaar is gebeurd? Zou dat niet plaats moeten vinden in het laatste nummer van dit kalenderjaar? Of in het eerste nummer van 2011? Daar wil ik in dit geval echter van afwijken: niet alleen omdat het voor de redactie gemakkelijker is om in nummer drie wat meer ruimte beschikbaar te stellen voor een bestuursartikel, maar we hebben ook een nieuwe publicatie aan te kondigen.

Oktober is de maand waarin dit blad in de bus valt. Tussen najaar 2009 tot najaar 2010 hebben er binnen onze beide verenigingen weer heel wat activiteiten plaatsgevonden. In het volgende jaarverslag komen die uiteraard aan bod. In dit stukje wil ik echter aandacht vragen voor één van die activiteiten en die even in de schijnwerper plaatsen. Ik heb het dan over de buitengewone inspanningen van onze diverse redacties en het resultaat daarvan. Vaak wordt hun werk door leden en belangstellenden niet echt opgemerkt: het vindt immers in stilte plaats, op de achtergrond, en wordt al gauw als een vanzelfsprekendheid beschouwd, maar dat willen we even uit de wereld helpen.

Biejeingezeumerd

Dankzij de inzet van redactie van ons beiderlei verenigingsblad, valt ook nu weer bij u een rijk gevarieerde, en fraai vorm gegeven uitgave in de bus. Hiervoor een groot compliment aan de redactie want het is niet eenvoudig om een eenmaal bereikt hoog niveau, voortdurend te handhaven.

De redactie van Biejeingezeumerd bestaat, zoals jullie weten, uit betrokken en ter zake kundige leden van de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen en Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Telkens als een nieuwe uitgave verschijnt gaat er heel wat werk aan vooraf: wat komt erin en wat niet, komen alle dorpen in het verspreidingsgebied voldoende aan bod, is er voldoende illustratiemateriaal en is dat van goede kwaliteit, is er een goede mix van natuur en cultuur, kortom allerlei zaken waar menig uurtje overleg, van wikken en wegen aan wordt

besteed. Daarna komt de lay out en, zoals we wel weten, dat is aan Hans Simons wel toevertrouwd. De redactie bestaat verder uit Marjan Blom (Swalmen), Thei Derks (Beesel), Hennie Geurts-Willemsen (Beesel), Wiel Meuffels (Swalmen), Gerry Nijssen-Severens (Swalmen), Riky Simons-Julicher (Swalmen), Chrit Verstappen (Reuver). Er wordt wel eens gezegd: Goede wijn behoeft geen krans! Maar is dat wel zo? Een compliment houdt wel in dat de redactie weet dat haar inzet wordt gewaardeerd. En waardering zorgt ervoor - als het goed is - dat degene die de pluim ontvangt, kritisch blijft over zijn eigen product omdat hij/zij immers wil dat de goede kwaliteit wordt gehandhaafd.

Zo, dat moest er even uit. Voorlopig hoeven we ons over de kwaliteit van het verenigingsblad waarschijnlijk geen zorgen meer te maken!

Boek 'Nog een dag in Swalmen'

Dan hebben we een redactie die niet bij iedereen bekend is. Deze is voor bijzondere uitgaves van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en bestaat slechts uit één man: Frans Geerlings te Beesel. Deze redactie kan door hem in voorkomende gevallen worden uitgebreid.

Frans adviseert het bestuur over kwaliteit en inhoud van ingediende manuscripten, die niet met het jaarboek van doen hebben. Als wordt besloten tot uitgave, dan is hij de aangewezen persoon om de auteur(s) te begeleiden.

In de loop van 2009 bood dhr. André Nijssen uit Swalmen ons het manuscript aan van een histo-

rische roman, een genre waar wij als vereniging weinig tot geen ervaring mee hadden. We vonden het uit heemkundig oogpunt een verrijking, en we zijn er toe overgegaan dit boek uit te geven. Het boek is een tweeluik: in het eerste deel wordt Swalmen beschreven zoals de oudere Swalmenaren zich het dorp en de omgeving herinneren uit de periode van vóór de Tweede Wereldoorlog. In het tweede deel beschrijft de auteur het huidige dorp met al zijn veranderingen ten opzichte van vroeger. Dit gedeelte wordt geïllustreerd door tal van kleurenfoto's. Lay-out en eindredactie waren in handen van Frans Geerlings.

Het boek, 127 pagina's, uitgevoerd in full colour, is rijk geïllustreerd met mooie foto's, gemaakt door de auteur en met fraaie, in kleur uitgevoerde pentekeningen en aquarellen, vervaardigd door Sef Slabbers uit Swalmen.

Op 17 november 2009 heeft de presentatie plaats gevonden in de zaal van hostellerie De Zwaan in Swalmen. Aanwezig waren leden en vertegenwoordigers van heemkundeverenigingen uit de regio.

Het eerste boek is door de voorzitter overhandigd aan wethouder Fried Smeets, eerste Swalmense wethouder van de gemeente Roermond, die als voorzitter van de voormalige monumentencommissie in de Gemeente Swalmen een medebepalende rol heeft gespeeld in het monumentenbeleid van die gemeente. Auteur, en lid van onze vereniging, André Nijssen overhandigde een tweede 'eerste' exemplaar aan burgemeester Van Beers uit Roermond.

Na de pauze nam Loe Giesen ons in een powerpointpresentatie, door middel van een aantal verrassende opnames, mee voor een uitstapje door het mooie Swalmense landschap, daarbij aansluitend bij het nieuwe boek en het werkgebied van de heemkundevereniging.

Jaarboek 27

In oktober 2009 begonnen we ons op te maken voor de presentatie van jaarboek 27. Tot nu toe hebben we daar in dit blad nog geen aandacht aan geschonken, maar ja, wat wil je ook, gelet op het grote aanbod aan artikelen dat voortdurend geplaatst wil worden. En voordat je er erg in hebt, is er al weer een jaar voorbij. Dus nu is het de hoogste tijd!

De jaarboekredactie heeft namelijk een buitenge-

wone prestatie geleverd en dat zal in de loop van dit stuk wel duidelijk worden. Maas- en Swalmdal presenteert haar jaarboek afwisselend in een van de dorpen uit het werkgebied. In 2009 was Belfeld aan de beurt. Op 30 november 2009 mochten we in café-zaal Juliana dit jaarboek presenteren. En weer werd het een boek van 144 blz. dat een gevarieerde mix bevat aan artikelen over Belfeld, Beesel, Reuver en Swalmen. Het eerste boek werd overhandigd aan de voorzitter van de Stichting Brookkank in Belfeld.

Deze stichting heeft allerlei initiatieven genomen om het gebied tussen de bebouwde kom van Belfeld en de A73 als recreatief gebied voor de inwoners te ontwikkelen. Nadrukkelijk wordt rekening gehouden met cultuurhistorische elementen in het gebied zoals wegen, waterlopen en groen. Getracht wordt, deze waar mogelijk te herstellen, en te integreren in de plannen voor de gebiedsontwikkeling. Door hen is ook duidelijk een rol weggelegd voor natuur, jeugd, en ouderen of mindervaliden.

De presentatie werd bijgewoond door bijna 100 leden, door vertegenwoordigers van de heemkundeverenigingen uit de regio en door vertegenwoordigers van de gemeenten Venlo, Beesel en Roermond.

De jaarboekredactie ging met dit boek verder op de reeds eerder in gang gezette nieuwe weg. De nieuwe formule, bestaande uit een ander formaat boek, een mix van lange en kortere artikelen, veel foto's, etc. wordt door leden, abonnees en overige belangstellenden goed ontvangen. Voor de redactie een stimulans om op de ingeslagen weg verder te gaan.

Voor de inhoud zie verder op: www.maas-en-swalmdal.nl/jaarboeken).

Ons nieuwe 'dubbeldikke' jaarboek

Het nieuwe jaarboek van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal is vrijwel klaar als u dit verenigingsblad onder ogen krijgt. Half november wordt dit in Asselt gepresenteerd en, zoals gebruikelijk, alle leden ontvangen hiervoor een persoonlijke uitnodiging. We hebben overigens een heel bijzondere afsluiting van de avond. Nieuwsgierig? Mooi zo! Dat is nu juist de bedoeling en we lichten géén tipje van de sluier op. Het eerste jaarboek wordt overhandigd aan dhr. Jan Marsman uit Asselt. Wijd en zijd staat hij bekend als de (voormalig) dierenarts uit Asselt. We hebben hem uitgenodigd om het eerste boek in ontvangst te nemen als blijk van waardering voor zijn inzet en betekenis voor de instandhouding van een heel speciaal stuk cultuurhistorisch erfgoed. En weer is dit iets dat velen als vanzelfsprekend beschouwen, maar integendeel, wat hij heeft gedaan is heel bijzonder. Nieuwsgierig? Dat is dan al weer de bedoeling. En ook nu geen tipje beweging in de sluier. Op de avond van presentatie zullen we er nader op ingaan.

De jaarboekredactie komt buitengewone lof toe. De jaarboekredactie bestaat uit: Peter Bors (Beesel), Marcel Dings (Steyl), Marcel Richter (Linne) en Theo Kraak (Boukoul).

Enkele jaren geleden hebben we door de uitgave van een extra boek, het zogenaamde jubileumboek, een achterstand opgelopen met de uitgave van de jaarboeken. Maar daar komt nu een einde aan.

Het tekent de inspanning en kwaliteiten van de jaarboekredactie dat men binnen een jaar niet alleen een volgend jaarboek presenteert, nee sterker nog, de achterstand inloopt en een bijna dubbeldik jaarboek van meer dan 200 pagina's weet samen te stellen.

In dit bijzondere boek komen heel wat artikelen aan bod. We noemen onder meer: Emigranten naar Amerika, frauduleus ingevoerde schapen, bijnamen in Belfeld, de spoorweg Roermond - Venlo, een 'strijkje' in Reuver, een monumentale boerderij in Beesel, een rijk gedocumenteerd verhaal over Mathieu Cordang, een raadslid dat van zijn zetel vervallen werd verklaard en talrijke en mooi geïllustreerde uitdrukkingen in dialect.

We zien hoe in de beginjaren (1898) van de gemechaniseerde gangmaking, wereldkampioen Matthieu Cordang (in regenboogtrui) uit de wind wordt gezet.

Hoe bestellen?

Julie weten dat de beide heemkundeverenigingen in Swalmen in toenemende mate samenwerken. Als gevolg daarvan kunnen de leden in gelijke mate gebruik maken van kortingsacties die exclusief voor leden van beide verenigingen in het leven zijn geroepen.

Dit houdt met betrekking tot bovenstaand stuk in dat de leden van beide verenigingen tegen de ledenprijs de volgende bestelling kunnen doen:

Het boek van André Nijssen € 18,00; winkelprijs € 19,95

Jaarboek Maas- en Swalmdal nr. 27 € 13,00; winkelprijs € 15,00

Het nieuwe dubbelboek Maas- en Swalmdal € 16,00; winkelprijs € 19,50

N.B. De leden van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal krijgen na de presentatie in november één exemplaar van dit nieuwe jaarboek gratis inbegrepen. Dat geldt dus nu ook voor het dubbeldik exemplaar.

Extra exemplaren van dit dubbelnummer kosten € 16,00 (tevens de prijs voor abonnees) en dat geldt eveneens voor leden van de mhvs.

Wellicht niet onbelangrijk, de boeken worden binnen ons werkgebied zonder extra kosten bij u aangereikt.

Bestellen kan door een mail te sturen naar hennienjan@home.nl

Even bellen kan ook: na 18.00 met Hennie Geurts-Willemsen 06-29271355 of met Henri Smeets 0475-502241.

IN MEMORIAM JO THIJSSSEN

Jo Thijssen, oud-leraar middelbaar onderwijs in Curaçao en Reuver, was een heemkundige in hart en nieren en daarbij een verwoed verzamelaar van stukken die dat verleden inkleurden. Elke maandagavond was hij aanwezig in de ruimte van de Heemkundevereniging Maas-en Swalmdal om daar van gedachte te wisselen met in het bijzonder Ben Franssen, een Reuvernaar en een Offenbeker, die elkaar aanvulden in hun verhalen en anekdotes over het verleden, in het bijzonder de jaren 30 en 40.

In het jaarboek van de vereniging en in het verenigingsblad schreef hij artikelen over het verleden, waarbij hij zich concentreerde op het centrum van Reuver in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog, een periode die voor hem als actief verenigingslid in die tijd, het eerst in zijn herinnering kwam.

Als verzamelaar van oude foto's en in het bijzonder ansichtkaarten van Reuver, waarvan hij de meest uitgebreide verzameling had, kon hij dat verleden levendig houden. Hij kon, evenals Ben,

oude foto's van namen voorzien, zodat ze geen dood bezit waren.

Voor zijn familie schreef hij 'Familie Thijssen, een kroniek' en 'Henriëtte Engelen, een familiechroniek'.

Met hem is nog veel heemkundige kennis verloren gegaan.

Hij ruste in vrede.

Jan Ickenroth

JAARPROGRAMMA 2010

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen
(onder voorbehoud, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

oktober	Dassenexcursie (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
15 oktober	Opruimwerkzaamheden rondom kasteelruïne De Ouborg (gezamenlijke activiteit)
17 oktober	Fietsexcursie door werkgroep Gidsen Munitiedepot (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
30 oktober	Wandeling Nacht van de Nacht (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen i.s.m. IVN)
november	Lezing duurzaamheid (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
november	Cursus Zjwaams (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
7 november	Genealogische contactdag (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
2,9,16,23 nov.	Cursus over het leven van de mens in de steentijd door Leo Verhart (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
11 november	Lezing Jean Knoors over de ontwikkeling van het lijnpad langs de Maas (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
30 november	Lezing Heraldiek door dhr. René Vroomen (Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen)
26 december	Kerstwandeling (gezamenlijke activiteit)
18 februari	Jaarvergadering MHVS
2011	

En verder..... het programma kan nog worden aangepast. Verder staan er (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hier op terug.

WANDELINGEN SWALMDALGIDSEN 2010

(Deze wandelingen worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis. Nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

Zondag 10 oktober Herfstwandeling in het Swalmdal en bezoek aan shii-take kwekerij, duur 3,5 uur, vertrek om 13.00 uur bij pension Groenewoud, Groenewoud 8, Swalmen

Woensdag 13 oktober Paddenstoelenwandeling voor kinderen in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur bij café de Bos, Bosstraat 115 te Swalmen

Zondag 24 oktober Wildlife-experience in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 17.00 uur bij café de Bos, Bosstraat 115, Swalmen

Woensdag 27 oktober Voor de kleintjes: Okkie de eekhoorn in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur bij infobord Groenewoud Swalmen

Zondag 21 november Vollemaanwandeling in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 20.00 uur bij infobord Groenewoud Swalmen

Zondag 12 december Winterwandeling in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.00 uur bij café Aan de Grens, Bosstraat 126a Swalmen

JAARPROGRAMMA I.V.N. DE STEILRAND 2009

Zondag 10 oktober
Herfstwandeling i.s.m. Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal door het dal van de Schelkensbeek, vertrek om 10.00 uur bij de algemene begraafplaats aan de Klaashofweg in Reuver

Woensdag 3 november
Dialezing en foto's in de Jochumhof te Steijl om 20.00 uur over de trek van de kraanvogels door Henk van Dijk

Vrijdag 10 december
Ledencontactavond vanaf 20.00 uur in het lokaal van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal, Rijksweg 10 te Reuver

RECTIFICATIE

In de kroniek van 3 maart in de vorige uitgave van Biejeingezeumerd werd per abuis de naam van Michelle Faber-Doornebosch niet vermeld als kersvers gemeenteraadslid voor de PvdA. Michelle woont sinds 22 april in Swalmen. Dat was bij het ter perse gaan van nr. 2 niet bekend bij de redactie.

CURSUS STEENTIJD VAN LIMBURG

Limburg is dé vuursteenprovincie van Nederland. Direct aan het oppervlak zijn de artefacten te vinden van de eerste bewoners van ons land en alle steentijdculturen die daarop zouden volgen. Waar komt dat vuursteen vandaan, welke culturen zijn er in Limburg te vinden, hoe herken ik een specifiek werktuig en wat is de achtergrond van dit alles? Dit zijn enkele vragen die aan bod komen bij de cursus Steentijd van Limburg.

Op 4 dinsdagavonden in november (2, 9, 16 en 23) wordt deze cursus gegeven door Leo Verhart, conservator bij het Limburgs Museum in Venlo. De bijeenkomsten zijn in het Willem Limburghuis, Rijksweg 10 in Reuver, het onderkomen van de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. De aanvang is 20.00 uur.

De kosten voor de cursus bedragen € 27,50 voor niet leden, en € 22,50 voor leden. Dit bedrag kan

worden overgemaakt op 10.53.12.827 t.n.v. Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal onder vermelding van 'Cursus steentijd'. Het aantal deelnemers is maximaal 40. De inschrijving geschiedt in volgorde van aanmelding.

Aanmelden vóór 15 oktober.

BEZOEK PROVINCIAAL BODEMDEPOT MET ENKELE LEDEN VAN DE WERKGROEP ARCHEOLOGIE

Op zaterdag 28 mei brachten we met enkele leden van de Werkgroep Archeologie een bezoek aan het provinciaal bodemdepot. Dit depot is gevestigd in het Centre Ceramique in Maastricht. Hier is ook de collectie van het vroegere Bonnefantenmuseum en de archeologiecollectie van de stad Maastricht ondergebracht. Deze laatste in een eigen depot. De drie collecties behoren tot de belangrijkste archeologiecollecties van Nederland. Ze bestaan uit archeologische vondsten die sinds het midden van de 19e eeuw in de provincie Limburg zijn ontdekt. Het zwaartepunt van de collectievorming lag vanaf het begin op Maastricht, maar ook prehistorische en Romeinse vondsten uit andere delen van de provincie zijn goed vertegenwoordigd. De voorwerpen vormen de materiële weerslag van de bewoningsgeschiedenis van de provincie Limburg vanaf circa 250.000 jaar geleden tot in de late Middeleeuwen. Als je weet dat hier ook nog de meeste Limburgse vondsten terechtkomen die bij allerlei onderzoeken gedaan worden, dan wil je als amateur-archeoloog er zeker wel eens een kijkje nemen.

Voor bezoek aan het depot was dan ook binnen de werkgroep voldoende interesse. Helaas moesten enkele mensen door allerlei omstandigheden afvallen. De afspraak was dat we ons op de parkeerplaats aan de achterkant van het Willem Limburghuis in Reuver zouden verzamelen. Om één uur zouden we vertrekken. Immers om 14.00 hadden we een afspraak met Sjeng Kusters. Klokslag 13.00 waren Wiel Bouts, Pierre van Lier, Twan Ernst, Jacob Schotten en ikzelf aanwezig. Na nog even gewacht te hebben, kropen we met z'n vijven in de grote auto van Jacob. Bij Het Vonderen kwamen we in de file terecht.

Nadat we deze hindernis gepasseerd waren, schoot het lekker op. Het scheelde dat Jacob in Maastricht de weg op z'n duimpje kende. Hierdoor kwamen we met een kleine vertraging om kwart over 2 aan. Na ons gemeld te hebben bij de receptie kwam Sjeng ons ophalen. In het depot kregen we van hem een interessante rondleiding. Hij vertelde hoe de vondsten uit allerlei onderzoeken werden aangeleverd, ingeschreven en gefotografeerd. Ook alle vroegere

vondsten zouden beschreven en gefotografeerd worden. Zonder meer een goede zaak. Hierdoor zijn de vondsten gemakkelijker op te vragen en kun je op verzoek gebruik maken van het fotomateriaal voor publicaties. Helaas was er sprake van onderbezetting, waardoor het nog wel een tijdje kon duren. Inmiddels is er voor behoud en beheer versterking gekomen waardoor er een inhaalslag gemaakt kan worden. Van tevoren hadden we Sjeng verzocht om in ieder geval vondsten te laten zien uit de collectie Ramakers. Deze zijn hier kort na zijn dood terecht gekomen. Verder wilden we ook het vondstmateriaal zien dat bij het onderzoek van de Geloër schans in Belfeld gevonden is. We werden hierin niet teleurgesteld.

Na afloop was het al laat geworden. De beveiliging stond al met de sleutels in de handen. We dronken nog gauw een kopje koffie uit de automaat en vertrokken rond kwart voor 5 huiswaarts. Helaas was er geen tijd om nog naar de archeologiecollectie te kijken. Maar dat bewaren we voor de volgende keer.

Om enkele vondsten te bekijken die al op internet zijn geplaatst:
<http://83.136.195.36/cdm4/browse.php?CISO-ROOT=%2FCCMarcheo>

Wiel Luys

OPROEP: WERKZAAMHEDEN RONDOM DE KASTEELRUÏNE DE OUBORG (NABORCH)

In het vorig nummer van deze periodiek schreven we over de kasteelruïne De Ouborg en de werkzaamheden die noodzakelijk zijn om dit monument voor de toekomst te behouden. De eerste stap willen we zetten in de derde week van oktober. Dan vindt telkens de 'Week van de Geschiedenis' plaats. Deze week wordt ingericht rond een jaarlijks thema en is vooral bedoeld om geschiedenis op een leuke en ludieke manier onder de aandacht te brengen van het grote publiek, en jongeren actief bij geschiedenis te betrekken. Het thema voor 2010 is 'Water en land'.

De heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en de Milieu- en heemkundevereniging Swalmen hebben samen het idee geopperd om binnen deze week, en wel op vrijdag 15 oktober, enkele conserverende werkzaamheden aan de ruïne te Swalmen uit te voeren. Dit idee is met de eigenares, mevr. De Guerre, gravin Wolff-Metternich en het IKL (Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen) besproken en zij ondersteunen dit initiatief.

De werkzaamheden aan de ruïne hebben tot doel om het aanzicht van de donjon te verbeteren, zodat passanten en recreanten zonder moeite kunnen genieten van dit bijzondere archeologische en cultuurhistorisch waardevolle relict.

In grote lijnen zullen de volgende zaken uitge-

voerd worden:

- maaien ruigte rondom de donjon
- verwijderen begroeiing in de bijna verlande Swalmarm
- (beperkt) verwijderen van de klimop van donjon
- verwijderen van kleine houtopstanden rondom en in de donjon.

De werkzaamheden zullen door vrijwilligers van beide heemkundeverenigingen worden uitgevoerd. De praktische begeleiding van de werkdag is in handen van het IKL. Het verwijderen van klimop tegen en op de donjon zal gebeuren onder toezienend oog van een medewerker van de Monumentenwacht Limburg.

's Middags zal groep 8 van basisschool St. Theresia uit Boukoul behulpzaam zijn bij het aanleggen van een paddepoel in de verlande Swalmarm om op deze manier de loop van de Swalm rondom de ruïne te visualiseren.

De werkzaamheden duren van 9.00- 15.30 uur. 's Ochtends krijgen de vrijwilligers een zeis instructie en wordt het hele terrein ontdaan van begroeiing incl. klimop. Daarna is er een lunch. Hiervoor wordt gezorgd. Dit geldt ook voor gereedschap en eventuele veiligheidshelmen. Zorg in ieder geval zelf voor gepaste kleding.

Aanmelden kan bij Wiel Luys: w.luys@home.nl of bij Herm Geraedts: henjgeraedts@hetnet.nl. Ook voor inlichtingen kan men hier terecht.

OOIT VAN 'OMMETJES' EN 'KNOPEN LOPEN' GEHOORD?

Pierre Verstappen

Begin 2010 verscheen er een oproep van IKL Limburg (Instandhouding Kleine Landschapsellemen) om mee te doen aan een prijsvraag: Ontwerp een Ommetje. Een Ommetje is een beschreven en gemarkeerde wandelroute vanuit het dorp naar het omliggende buitengebied. Het moet aan een aantal criteria voldoen zoals lengte, oorspronkelijkheid, cultuurhistorie, natuur, landschap enz.

Om de krachten te bundelen zocht Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal contact met Kernoverleg Beesel. Ook hen sprak het idee aan om mee te doen aan de prijsvraag, sterker nog, ze zetten zich al eerder in om verdwenen wandelpaden weer in ere te herstellen. Bovendien werden, om het draagvlak te vergroten, IVN 'De Steilrand' erbij betrokken en de Dorpsgidsen Beesel.

Aangevuld met nog enkele enthousiaste vrijwilligers resulteerde dit in een werkgroepje dat met hulp van de Bosgroep een concreet plan opstelde en indiende. De Coöperatie Bosgroep is gespecialiseerd in het beheren en inrichten van bos en natuur. Onder de naam Huurvaarderspad Ommetje doen we mee aan de IKL Ommetjes prijsvraag, waarmee maximaal Euro 6000,- te winnen is. De naam Huurvaarderspad verwijst naar het pad waarover de huurvaarders terugkeerden naar Roermond nadat ze als 'vlotter' of huurvaarder een vlot boomstammen over de Maas in Beesel afleverden.

Op het moment van inleveren van dit artikel is de uitslag van de prijsvraag nog niet bekend.

Maar vooruitlopend hierop kwam het idee

'Knopen lopen' in beeld.

Dit houdt in dat er een fijnmazig netwerk wandelpaden wordt gemarkeerd overeenkomstig het Fiets Knooppunten Netwerk.

Verschillende gemeentes zijn hier al succesvol mee bezig en de Gemeente Beesel sprak de wens uit om hier ook mee verder te gaan en de routes het liefst laten aansluiten op de netwerkjes van de omliggende gemeentes.

Daarom werd door ons een bezoek gebracht aan de gemeente Sevenum waar dit al eerder is gerealiseerd en het blijkt in praktijk goed te werken. Binnenkort is over het 'Knopen lopen' een bijeenkomst met de gemeente om samen te bepalen waar we staan, wat we willen en welke verenigingen/stichtingen/vrijwilligers hiervoor zich beschikbaar stellen. Kortom we zetten ons in voor eigentijdse recreatieve ontwikkelingen met respect voor landschap, natuur en cultuur.

Het weggetje achter langs het veldkruis op de St. Antoniusstraat is een authentiek stukje Huurvaarderspad en zal mogelijk deel gaan uitmaken van het Huurvaarderspad Ommetje.

OPROEP

Vanuit het archief van de gemeente Beesel bereikte ons de volgende vraag:

Zou er op een of andere manier nog aan het boekwerk "De kleiwarenindustrie in Belfeld, Reuver, Beesel en Swalmen" van J. Ickenroth e.a. te komen zijn? We zijn dat namelijk kwijtgeraakt.

Heeft iemand het boek over? Melden bij de redactie of bij het gemeentearchief

LEZING HERALDIEK

Op dinsdag 30 november 2010 vindt er een lezing plaats over heraldiek.

Deze lezing wordt verzorgd door de heer René Vroomen. De lezing vindt plaats in ons verenigingslokaal, het voormalige woonhuis van de moutfabriek, gelegen aan de Stationsstraat 15 te Swalmen. De lezing start om 19.30 uur. Voor leden is de entree vrij, aan niet-leden vragen wij een bijdrage van € 2,--.

U kunt zich aanmelden voor deze lezing via e-mail: l.janssen2@home.nl en telefonisch bij mevrouw J. Cox - Geraedts tel: 0475-502335.

Wacht niet te lang met aanmelden want er is een beperkt aantal plaatsen.

Heraldiek en de weg naar een familiewapen

Heraldiek is de wetenschap die het ontstaan, de ontwikkeling en het gebruik van het wapenschild bestudeert. Naast de circa 600 adellijke familiewapens zijn er ongeveer 40.000 burgerlijke wapens in ons land bekend. Wapens zijn gekleurde, meestal erfelijke of blijvende kentekens van een familie of gemeenschap. De familiewapens zijn het erfelijk symbool van één bepaald geslacht. Ze zijn doorgaans symbolisch en opgebouwd uit verschillende delen; zoals bijvoorbeeld de familienaam, het beroep, de naam van het bewoonde land, huis of elementen uit de natuur.

Het gebruik van familiewapens dateert al uit de Middeleeuwen. Het blazoen was niet alleen voorbehouden aan de adel, maar werd ook door burger- en boerenfamilies gevoerd, om bijvoorbeeld de maatschappelijke positie te onderstrepen.

Voor het voeren van een bestaand familiewapen dient men lid te zijn van de familie die dat wapenschild voert. Een familie die geen wapen voert, kan er overigens nog steeds één laten ontwerpen en registreren. Het familiewapen dient volgens de regels van de heraldiek te zijn ontworpen en mag niet door een andere familie worden gevoerd.

Nog steeds laten malafide bureautjes mensen met andermans veren pronken. Er bestaat in de Benelux een levendige windhandel en beunhazerij in stambomen en familiewapens. Niets vermoedende genealogen die op zoek zijn naar hun familiewapen worden zonder gedegen onderzoek

met het verkeerde blazoen opgezadeld. Doordat het gebruik van herkenningstekens op wapens ver in de tijd terug gaat, kan de vraag of iemand een familiewapen heeft over het algemeen pas worden beantwoord nadat er gedegen onderzoek naar de familiegeschiedenis is verricht.

Maar wildgroei wordt fel bestreden. De Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) ziet er scherp op toe dat bij de burgerlijke familiewapens alles volgens de regels gaat. Nieuwe en bestaande wapens worden door het College Heraldiek van de NGV getoetst en geregistreerd in een Nederlands Wapenregister.

U krijgt in de lezing een handreiking hoe u kunt achterhalen of uw voorouders een familiewapen voerden, wat de achtergronden van de betreffende wapens zijn en hoe u een nieuw ontwerp voor een wapen kunt laten registreren.

Belangstellenden die een familiewapen voeren kunnen dit meenemen om te laten beoordelen op hun heraldisch-historische 'Kunst- of Kitsch'-waarde.

RJPM (René) Vroomen.

College Heraldiek NGV

Limburgse Commissie Heraldiek&Banistiek LGOG

VAN HOT NAO HAAR DOOR 'T ZJWAAMS WAORDEBOOK (18)

Een rubriek vol speelsigheden, serieuze zaken, knipoogjes naar het verleden, kortom over van alles wat volgens Waordebookredaksielid Harie van Buggenum niet of niet volledig aan bod is gekomen. Natuurlijk in 't Zjwaams.

Harie van Buggenum

Ein richtige **twiefelbóks** is eine dae neet zeker wèt of d'r get gluij, es det op zichzelf al twiefelechtig is. 't Kan ouch zin det 't geit euver ein bóks die te kórt is. 't Is twiefelechtig of ein twiefelbóks dao onnag aan twiefelt.

Vreuger, wie de meiste pesjteurs nag ein **maag** haje, kós 't gebeure det eine pesjtoor 't aanne maag kreeg, doordet zien maag te dök get klaormaakde, waat zien maag neet good verdrage kós. Dae kreeg 't den aanne maag door detgene waat d'r inne maag kreeg. Dao zal d'r ouch waal èns eine gewaes zin dae get inne maag kreeg waat zien maag neet klaorgemaak haaj. Zónne pesjtoor deej den get waat de kirk verbaaje haaj. Dae ging vraemp, terwiël det d'r zien maag toch goodgenóg kós. Daonao waas zien maag gèn maag meer, mer bleef aevogood pesjtoor zien maag.

Wen se d'r taengekumps die alles **wete**, den kóns se bie die mit dien vraoge terech, en den kries se onnag dök ein antjwaord wo se van op-aan kóns. Kumps se d'r taenge die alles baeter wete, den kries se ouch euveral ein antjwaord op, allein kóns se dao nieks van op-aan. Zits se d'r zón biejein den waert det ein grote sjtraevelderie toetdet degene die geliek höbbe, häör óngelik toegaeve door die angere wiejer te negere.

Ein äöpening die bedoeld is óm örges get oet te kriege waert **oetgank** genump. Dit is lang neet altied terech. De meiste oetgeng zin ouch gesjik óm get van boete nao binne te kriege, en zodoonde wirk zón äöpening in twee richtinge. Zónne oetgank zól dus doorgank módde heite.

Eine miens, dae waal èns zetpille haet gebroek, haet det óngervónje, mer haet dao waarsjienlik neet bie sjtilgesjtange, want dao wèts se ligkend baeter waeg mit. Dao zin ouch vääol manseluu die eine oetgank van häör vrouw es ingank gebroeke wen ze zich wille vermenigvuldige. De naokómelinge die zo óntsjaon, zeen det, waat pap es ingank gebroek haet, es eine goje oetgank, wodoor ze 't daagleech kónne bereike. De konklusie die hiejoet getroch kan waere is, det de naam van eine oetgank d'rdoor bepaold waert in waatv'r richting det d'r gebroek waert.

Ein **zetspil** kóns se innumme door ze op te sjtaeke. Dao kóns se dich grös bie gaon ligke. 't Opsjtaeke gebeurt den horizontaal.

Eine dae zich ein **kat** köp en daobiej zien döp neet aophèlt, kan eine kater inne henj geduudj kriege. Kump d'r dao naoderhandj achter, den kan d'r dao eine kater aan euverhaje, ómdet d'r ein kat inne zak gekoch haet. Det is de tweede. Geit dae den sónjessaoves èns duchtig oet óm dae kater te verzoepe, den haet d'r dao sjmaondjes weer eine kater van. Det is de derde. Dae lèste is d'r waal sjteesdes alweer kwiet.

Eine dae waal èns eine **viegeboom** haet gezeen, zal neet begriepe det Adam en Eva vreuger viegeblajer gebroek höbbe, óm bepaolde lichaamsdeile te verberge, afwaal ze zin op die plaatse sjlech bedeid gewaes. Die haje zich vääol baeter rebarberblajer kónne pakke; die zin waal eder versjlaekerd, mer die bedèkke ei groter sjtök. Die zin inne regel groot genóg veur ei sjölkske.

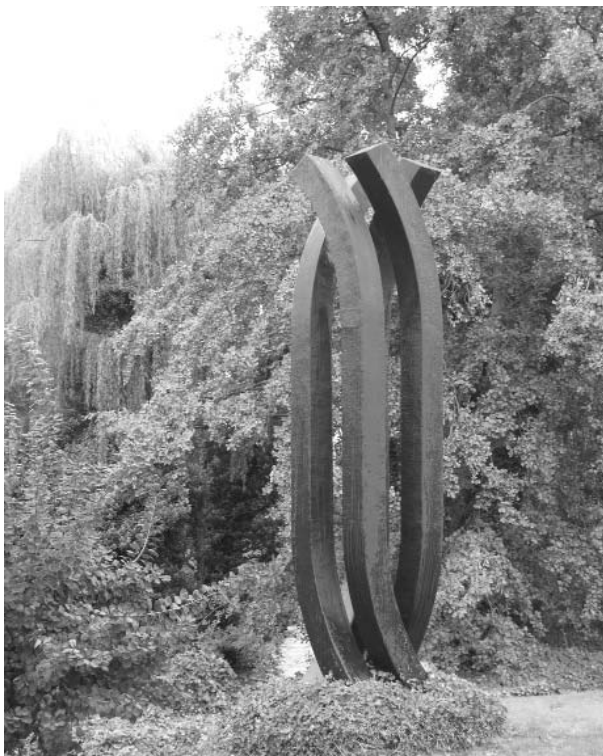
DIERBAAR OORD (vervolg)

Van Nepomuk tot Lambertus

Met een minzame knik naar Nepomuk vervolg ik mijn wandeling door 'Oud-Swalmen'. Tussen de Swalm en het Zjwaemke staan nog altijd grote rodondendronstruiken. Zouden het nog dezelfde zijn als vijfenzestig jaar geleden?

Wat zei ik: 'Oud-Swalmen'? Achter de brug is van oud-Swalmen bijna niets meer te bekennen. Ik herinner me nog het molenhuis, direct links, dat in de oorlog diende als distributiekantoor van bonkaarten. Iets verder, aan dezelfde zijde, lag het kantoor en de machinefabriek van P. Konings. Een bedrijf uit het einde van de negentiende eeuw. Allemaal nostalgie.

In dit bedrijf zwaaiden destijds meneer Lei en meneer Karel de scepter. Een grote verscheidenheid aan machines verliet er, vele decennia lang, de fabriekspoort. In het begin van de twintigste eeuw bouwde men er zelfs kermisattracties en achtbanen. En wat te denken van de automobielen van het merk 'Konings'? Zij waren in Nederland de eerste fabrikant van auto's. Bijna waren we het Detroit van Europa geworden. De plaats waar, generaties lang, honderden mensen van Swalmen en omstreken de kost verdienden is nu een wandelparkje langs de Swalm. In het park een kunstwerk van vier getordeerde kolommen.

Ik vroeg me af: houden de vier getordeerde staven een direct verband met de vroegere activiteiten op deze plaats? Zou de Swalmer kunstenaar Frans Peeters, tijdens het ontwerpen een bepaald verband hebben laten meespelen? Het zou me niet verbazen als dit in zijn achterhoofd toch een rol heeft gespeeld. Als je de kunstenaar vroeg wat het beeld voorstelde, kreeg je als antwoord: "De eigen kijk van de toeschouwer is de individuele betekenis van het kunstwerk".

Verder wandelend zie ik aan de overkant van de Rijksweg enkele hoge appartementengebouwen staan, daar waar voorheen de ijzergieterij stond. Een kleine gieterij waarvan de putdeksels op rioolputten in heel Nederland nog steeds stille getuigen zijn. Voor deze afdeling van de machinefabriek zou het niet hebben misstaan als het bewaard was gebleven als industrieel erfgoed. Op z'n minst had ik een klein kunstwerk op Koningshof verwacht. Een kunstwerk als blijvende herinnering aan deze gieterij. Na meer dan een eeuw mag dat wel. Ik heb ernaar gezocht, maar niet gevonden. Het is nog niet te laat. Suggestie: een afbeelding van een werknemer die met de gietpan een zandvorm vult.

Verder wandelend sta ik recht voor het café Wilhelmina, bij de oudere generatie waarschijnlijk beter bekend als 'Café van de Hof'. Dit etablissement heeft de tand des tijd goed doorstaan. Waarschijnlijk zullen er in de loop van de jaren meerdere kasteleins de scepter hebben gezwaaid. Verderop mis ik de ambachtelijke smederij van Julicher. Overbodig geworden door de opkomst van het elektrisch lassen en mechanisering. Rechts van de smederij liep een paadje door het veld naar de Heistraat. Vaak namen we, op weg naar school, dit paadje. We konden dan door de openstaande deur een blik werpen in de smederij. Met open mond keken we dan naar het roodgloeiende ijzer dat door de smid met een zware hamer tot een hoefijzer werd bewerkt. Ook zagen we hoe de smid zo'n zware knol voorzag van zo'n nieuwe ijzeren schoenen. We konden niet begrijpen dat die paarden geen pijn voelden met die knotsen van nagels in hun poten. De smederij stond ongeveer op de plaats waar nu een notaris-kantoor is verrezen. In onze tijd moesten we naar de notaris in de stad. Die woonden meestal

in een statig oud pand aan de Singel in Roermond. Alles binnen het kantoor straalde destijds de status van het beroep uit, met drie, of meer generaties streng kijkende portretten aan de wand.

Aan de rechterzijde van de Brugstraat, hoek Rijksweg, zijn de twee laatste woningen vervangen door nieuwbouw. Als mijn herinnering me niet in de steek laat waren hier destijds een schoenwinkel en sigarenzaak gevestigd.

De behoefte aan vernieuwing is op dit kruispunt schijnbaar sterker geweest dan de drang naar het behoud van het oude. Zo zien we dat hier een stukje 'Oud-Swalmen' alleen nog op foto's en in de herinnering van de oudere generatie blijft voortleven.

Even verder zie ik tot mijn opluchting dat Café Zaal De Zwaan zijn oude glorie nog altijd heeft weten te behouden. De uitgesleten stenen traptreden naar de voordeur zijn vervangen door nieuwe. Waren ook levensgevaarlijk na afloop van een feest, als het zicht van de bezoekers niet meer zo helder was. Door zichtbaar goed onderhoud blijft dit etablissement een herkennings- en ontmoetingspunt, ook voor oud-Swalmenaren die Fien nog goed hebben gekend.

Aan de overzijde herken ik nog het huis van Levels de melkboer. Jaap Levels was daarnaast ook beheerder van het restaurant van het zwembad aan de Bosstraat. Bij Jaap mochten we altijd een ijsje kopen als we zondags naar het bad gingen.

Ik meen me te herinneren dat ook hier in de buurt vroeger de eiermijn was, waar 'Sjang vanne Eiermien' woonde. Even zoeken. Het woonhuis ligt een beetje verborgen achter een andere woning, recht tegenover de Schoolstraat. Sjang had destijds bij ons in de buurt, aan de Beeselseweg, een volkstuintje. Zijn tuingereedschap liet hij altijd bij ons in het schuurtje achter, zodat hij het niet iedere keer moest meesjouden. Twee zonen van hem: Sjra en Nan van de Eiermien, waren echte dorpsfiguren. Sjra wist zijn gelijkenis met Dr. Eckener, de bouwer van het luchtschip de Zepelin, op slimme wijze uit

te buiten. Het verhaal gaat dat hij bij bezoeken aan Duitse etablissementen vaak profiteerde van gratis consumpties. Hij gedroeg zich altijd als een onberispelijk geklede gentlemen en wist daarmee op iedereen indruk te maken. Ook Nan was een echte heer en een ware levensgenieter. Van beide Swalmenaren deden destijds meerder verhalen de ronde.

Op de Schoolstraat, direct om de hoek, stonden we regelmatig te kijken naar het slachten van een paard of ander dier. Het betrof hier meestal een noodslachting. Hoe we het wisten weet ik niet meer, maar meestal was op school bekend wanneer er hier weer iets te beleven viel. De slachterij is nu verbouwd tot woning

Rechts het grotere gebouw, waar in het begin van de twintigste eeuw nog de jongensschool was

gevestigd. Mijn vader bracht hier zijn lagere schooltijd door van 1907 tot 1914. In mijn schooltijd was hier de glasfabriek van Hawinkels. Nu is het gerenoveerde pand in gebruik als garagebedrijf.

Ik nader inmiddels de St. Lambertusschool. De twee oude woningen vóór de school zijn nog aanwezig, uiteraard in gerestaureerde staat. Ik meen me te herinneren dat het huis naast de school bewoond werd door een familie Zeems. Het centrale gedeelte van de school is nog duidelijk herkenbaar. Er is veel aangebouwd en verbouwd. Wat zijn de bomen op het schoolplein gegroeid! Toch is het karakteristieke uit mijn tijd grotendeels bewaard gebleven. Bij de hoofdingang mis ik de hoge dubbele deuren en... de schoolbel met het

touwtje aan de klepel.

Zouden die oude schoolplaten er ook nog hangen in de klaslokalen? De kinderen zullen nu wel nooit van de catechismus hebben gehoord? Worden de meesters nog met meneer aangesproken? Het blijkt dat hier tegenwoordig meer vrouwelijke dan mannelijke leerkrachten voor de klas staan. Vroeger werden ze met juffrouw aangesproken. Vrouwelijke leerkrachten op een jongensschool zou meneer pastoor destijds waarschijnlijk niet goed hebben gevonden.

In de oorlog kregen we op school af en toe een sinaasappel om het vitaminegebrek tegen te gaan. Iedere sinaasappel zat verpakt in zo'n dun zacht papiertje. Dat was destijds een lekkernij waar we iedere keer zolang mogelijk van probeerden te genieten. Een sinaasappel was toen een echte luxe. Was heel wat lekkerder dan een gewone peer of een appel.

Ik herinner me nu nog levendig onze eerste schooldag na de grote vakantie in september 1944. Het was tevens onze laatste schooldag in dat jaar. Op die bewuste dag is er een Duitse trein bij het station in Swalmen door vliegtuigen onder vuur genomen. Het was een lawaai, alsof de wereld verging. Wij doken allemaal instinctief onder de schoolbanken. Die dag werd de school voorlopig gesloten om eerst na de bevrijding in mei 1945 weer open te gaan.

Na de oorlog, in 1946, heb ik in de hal van de school de plechtige communie gedaan. De door oorlogsgeweld zwaar beschadigde St. Lambertuskerk moest nog gerestaureerd worden. Ik loop nog even door en zie dat het huis achter de school nog steeds door een fam. Alers wordt bewoond. De zoveelste generatie Alers in dit huis. Vroeger vond ik Piet Alers in onze klas een geluksvogel omdat hij zo vlak bij de school woonde. Wij moesten iedere dag diverse kilometers lopen. Op de klompen.

Op de terugweg kan ik het niet laten om de afslag door het Molenstraatje te nemen. Deze alternatieve route namen we vroeger ook regelmatig.

De timmerwerkplaats van Mertens is verdwenen en woningbouw voor in de plaats gekomen. Zo'n grote werkplaats midden in het dorp is om milieuredenen tegenwoordig niet meer te handhaven. De woningen links zijn grotendeels in hun oude staat hersteld.

Over het brugje kom ik bij de vroegere water-

molen. Nu in gebruik als woonruimten voor enkele gezinnen. De beide schoepenraderen, die door het stromende water in beweging werden gebracht, konden altijd op onze bewondering rekenen. Jammer, ja echt jammer dat de molen niet meer in bedrijf is. Zowel als publiekstrekker en tevens als leerobject voor de schoolkinderen zou ze zijn diensten heden nog kunnen bewijzen. In deze tijd, nu duurzame energie steeds meer gestimuleerd, gepromoot en gesubsidieerd wordt, is het misschien te overwegen om de molen in oude luister te herstellen. Het zou een aansprekend praktijkproject kunnen zijn om de jeugd te doordringen van de voordelen van duurzaamheid. De aspecten van schone en duurzame energie vergelijken met de vervuilende en schaarser wordende eindige energiebronnen. Zo'n idyllisch plekje midden in het dorp, waar vind je dat nog? De mogelijkheid van een bezoek aan de molen in combinatie met een drankje en een hapje op een terrasje aan het water, dat lijkt me wel iets.

Met mijn wens, dat ik dit nog mag beleven (Deo Volente), eindig ik de verhalenserie over mijn geboorteplaats Swalmen. Ik rust nog even uit op het bankje aan de Swalm bij het kunstwerk: "Mensen tussen Swalm en Maas". Tenslotte ben ik er daar ook één van.

KRONIEK VAN SWALMEN, april, mei en juni 2010

Els Janssen-van Avesaath
Riky Simons-Julicher

April

7. Van Houtum Papier bestaat dit jaar 75 jaar. Om dat te vieren heeft de producent van hygiënepapier een agenda vol speciale activiteiten samengesteld. Zo krijgen vandaag alle 75-jarigen uit Swalmen een rondleiding door de fabriek, een rondvaart over de Maas, een bezoek aan Thorn en een buffet aangeboden.

23. In de sporthal van Swalmen vindt een 24 uur durende spinningmarathon plaats. 50 gesponsorde teams van telkens 6 personen fietsen een bedrag bijeen van ruim € 44.000,- voor de kinderafdeling van het Kumi-hospital in Oeganda, het ziekenhuis waar de Swalmense verloskundige Steffie Mooren zich sinds 2003 voor inzet.

30. Drie Swalmenaren worden benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau:

John Claessen (68) vanwege zijn verdiensten voor Swalmens Liedertafel en volleyclub S'62;
Lei Beek (63) voor zijn activiteiten voor Trommel- en Fluitenkorps Heide en carnavalsvereniging De Hopsjlokkers;
Jo Jacobs (65) voor zijn werkzaamheden voor eveneens het Trommel- en Fluitenkorps en jeugd-carnavalsvereniging De Èrpelkes.

Mei

16. Koninklijke harmonie St. Caecilia houdt in de Robijn een goedbezochte boeken- en platenmarkt. Heel wat exemplaren wisselen op deze wijze van eigenaar.

21. De jaarlijkse Hemelvaartsdagfietstocht van MHVS en HVMS heet dit jaar Tour de pommes en voert de deelnemers langs een groot aantal locaties, waar in de jaren '90 met subsidie hoogstamfruitbomen zijn geplant.

Juni

11 t/m 13. Voetbalvereniging Boekoel bestaat 80 jaar en dat wordt groots gevierd met o.a. een heteluchtballonnenspektakel, een veteranentoernooi, een feestavond, een familiedag en een sensationele naaldhakkenrace.

12. Aan Gevaren wordt de brandweerpost Swalmen na een grondige verbouwing officieel geopend. Tijdens de open dag kunnen geïnteresseerden een kijkje nemen in de vernieuwde ruimtes, maar ook leerzame dingen te zien krijgen op het gebied van hulpverlening.

18. Vandaag vindt de officiële opening plaats van basisschool en kinderopvang de Octopus, voorheen resp. Heide/Mortel en Ot en Sien. Er wordt een achtarmig kunstwerk onthuld en belangstellenden kunnen een kijkje nemen in het schoolgedeelte van de Brede Maatschappelijke Voorziening.

Fred en Grietje Ruyten-Heijnen krijgen tijdens de festiviteiten door burgemeester Van Beers De Swalmenaar uitgereikt: een onderscheiding voor mensen die zich op vrijwillige basis verdienstelijk hebben gemaakt voor de Swalmer gemeenschap.

26. Op de hoek Heistraat/Gevaren wordt in het kader van de afronding van de herinrichting van de Heistraat een monumentje onthuld. Het zittend meisje op een muurtje is gemaakt door kunstenaar Jul Hendri uit Indonesië.

UIT EN THUIS

De opgave in Bijeingezeumerd 2010-2 was een stuk moeilijker: er kwamen geen oplossingen binnen. Het is een fragment uit het kunstwerk bij het bejaardenhuis 'Aan de Breer' te Reuver.

Ook de foto voor de nieuwe puzzel is ergens in ons werkgebied gemaakt. Wie weet waar, en kan ons het een en ander vertellen over dit kunstwerkje en het gebouw waarop het te vinden is.

OORLOGSDAGBOEK CHRISTINA MARIA OP HET ROODT (3)

Ten tijde van de W.O.II woonde Christina op het Roodt in Beesel, Bakheide 11, en toen zij haar dagboek begon te schrijven was ze 22 jaar oud. Ze schreef graag en heeft haar herinneringen geschreven in een schriftje van slecht papier met een potlood, daar er geen inkt meer voorhanden was. Door inkwartiering woonde het gezin in de schuur én de stal van de koe. Daarbij zorgden ze ook nog voor een vijftal onderduikers. De oorlog heeft ze ervaren als een avontuur, er waren geen noemenswaardige moeilijkheden en met de bij hun aanwezige eerlijke Duitse soldaten hadden ze een goed contact. Deze zorgden ervoor dat allen voldoende te eten hadden en alles goed verlopen is voor het hele gezin. 11 februari 1945 zijn ze geëvacueerd naar de stad Groningen en begin mei 1945 teruggekeerd in Beesel, waar zij een geheel kapot huis aantreffen. Eén broer is helaas overleden door een noodlottig ongeval met een geweer.

Ditmaal komt het derde deel aan de beurt.

30 november

7 Uur opstaan. Eindelijk, wat is deze nacht lang geweest. Veel geschoten en weinig geslapen. We moeten nog wennen aan het bed. Wij willen naar het dorp om te zoeken naar onze jongen. Maar Vader en Moeder willen het niet hebben. Ze zijn zo vreselijk bang. Toch is het heel rustig. Wij kijken eens even buiten en direct komt ook de luitenant ons goedemorgen wensen. Het is niet te begrijpen dat die man ons het huis uit wou hebben want het is nu de vriendelijkheid zelf. Ook Louis komt al vrolijk aangefluiten en roept al van verre goedemorgen. Bij de soldaten koken wij koffie en gaan ontbijten. Het schieten wordt weer heviger. En we blijven nog wat in de kelder. Wij moeten weer aardappelen schillen. Louis komt weer wat praten. Het weer is nog mooi. De kok wil hebben dat wij bij hem koken. 's Middags komt Coenraad met zijn kleren, overal is wat kapot. Nu heb ik tenminste een beetje werk. We verwachten Helmut en Joep maar die komen niet. Wat zou dat zijn?

1 december

Deze nacht is nogal veel geschoten. En het bed was ook nogal hard. Wij willen naar het dorp. Vader houdt ons tegen. Maar tot slot mogen we toch. Ze schieten nog niet. Om 7 uur gingen we op pad. Het begint licht te worden. Maar ook het schieten begint weer. Maar toch blijft het in het dorp. Aan Kasteelshout is het slimmer, door de dorre blaren kun je het afschieten niet horen. Plotseling een hevige slag, kraken van versplinterd hout, wat is dat. Tegelijk vallen we in de modder. Nog eens een hevige ontploffing. We drukken ons nog vaster op de grond. De angst grijpt ons vast. Het hart klopt in de keel. De granaatscherven scheren over ons weg. Het is een

gezoem als van een bijzwerm. Alles is weer voorbij. We springen op, slaan de modder wat van de kleren, maar veel tijd hebben we niet er komen weer nieuwe granaten maar die gaan verder. We lopen vlug door. Bij oom Herman gaan we aan. Gesloten, rammelen aan de deur. Oom Gerard doet open. We vragen naar de jongens. Hij weet niks. Schrik slaat ons om het hart. Hij gaat Fien halen. Gelukkig die weet meer. Ze stuurt ons naar Janssen, daar moet er een zijn. Maar weer verder. Het schieten wordt nog heviger. Bij Janssen kennen ze ons gelukkig. Ze laten ons gauw binnen. Daar zit Gene en Sjeng in een hol. Gelukkig. Ook Sef en Piet hebben onderdak. We hebben niet lang tijd. We mogen niet terugkomen, dat valt op. We gaan Sef zoeken. Maar kunnen niet binnen, ze horen ons niet, ze slapen in de kelder. Dan maar weer naar huis door het schieten. Thuis zitten vader en moeder in spanning en angst. Maar wij stellen haar gauw gerust. Alles is goed, alleen wat modder aan de kleren. Ontbijten, dan aardappelen schillen. Louis houdt niet op met zeuren. De kachel moet in de bijkeuken. Zelf heeft hij ze voor de dag gehaald. Op aardappelkistjes kan ze best staan. Wij hoeven niets te doen. Louis kent alles. Nu kunnen wij koken zoals we willen. We krijgen vlees van de kok. Die heeft toch genoeg. De dag verloopt verder kalm. Er gebeurt niks bijzonder. 's Avonds komt Louis wat praten en daarna gaan we slapen. Joep en Helmut zijn nog niet geweest. We hebben een heel poosje geslapen. Opeens kloppen op de deur. We schrikken op. Wat nu. Het lachende gezicht van Helmut komt tevoorschijn gevolgd door Joep. Luidruchtig vallen ze op de trap. De immer lachende jongens. Al is het nog zo ernstig en gevaarlijk in hun ogen speelt altijd een lach. Och, er is zoveel te vertellen. Ze heb-

ben het zo zwaar gehad. Een uur later stappen ze weer op. De volgende dag zal Joep weder komen om voer voor het paard. Ze zijn blij dat onze jongens onderdak gevonden hebben.

2 december

Deze nacht is het slapen niks geweest. En ook de morgen brengt niks bijzonders. Tot we plots een vrouwenstem horen. Wat is dat. Louis brengt haar binnen. Het is Marie Simons. Ze heeft gehoord dat we weg moeten en komt eens kijken. Ze vertelt ons het droeve nieuws dat de eerste drie doden gekomen zijn in ons dorp. Schoenmaker Sjaak met zijn zoontje en tante. Zijn vrouw en zoontje zijn licht gewond, maar zijn dochttertje zwaar. Zij is naar lazaret. Ze moet weer gauw weg. Buiten gekomen vliegen de granaten rond. Maar ze waagt het toch. Later op de dag komt een soldaat met een varken en jaagt het bij ons in de stal. Het heeft een poot gebroken. 's Middags komt onze buurman zijn vee halen maar ze geven het niet. De Luitenant zegt dat hij het nemen moet. Een varken krijgt hij tot slot. Dat andere geven ze niet. Verder blijft de dag rustig.

3 december

Deze nacht is beter geweest. We wennen al aan het kelderleven. Zoals iedere ochtend komt Louis goedemorgen wensen en ook de andere zijn heel vriendelijk. Coenraad is weg. Wij moeten bieten binnen halen. Er wordt niet geschoten. Drie run-

deren lopen over de weg. Feldwebel bij ons naast vraagt of ze van ons zijn. Nee, dan moeten de soldaten ze vangen. Die lange van ons gaat op jacht. Hij heeft er al gauw een. Hij laat zich aan de staart meetrekken. Hij bindt hem bij ons in het hok vast. En vangt vervolgens de tweede. 's Middags slacht hij de kleinste, die andere blijft staan. Er is leven genoeg, de dagen vliegen om. De jongens zijn alle vrolijke kerels, vooral die kok. Daar lach je je krom mee.

4 december

Alweer een nieuwe dag. Deze nacht is vreeselijk geschoten van bijde zijde. Je werd werkelijk bang. Weer ontbijten, aardappelen schillen en zo ons dagelijks werk. 's Middags komt Joep weer en brengt alles in rep en roer, dan is de kelder te klein. Later na komt de kalverslager met zijn kapotte plunje. Overal is wat kapot. Alles wordt zo goed mogelijk gemaakt. Hij bedankt mij heel vriendelijk. Het kalf staat nog altijd in het hok. 's Avonds komt Louis om zijn pijpje tabak en wij gaan slapen.

5 december

Maandag. Hoe is het mogelijk, al een week is het nou geleden dat we weg moesten. Het weer blijft prachtig. Het schieten eveneens, daar raak je aan gewoon. Wij moeten weer bieten inhalen. 's Middags komt Louis zeuren of ik hem de keuken wil poetsen. Nou ja, ik zal het wel doen. Wij krijgen van hem ook alles: vlees, brood, honingsoep, alles wat hij heeft. De keuken is gauw klaar. Stichelbörchel komt ook nog eens kijken. En doet ons een half uurtje schateren van lach. Verder niks bijzonders.

6 december

Een week lang in de kelder. Nog blijft 't weer goed. Wij halen spruitkool voor het vee. Maar moeten haastig terug want de granaten fluiten over ons heen. Maar weer ontbijten en ons dagelijks werk. Louis komt met room voor boter te maken. De slager is vertrokken en we hebben een nieuwe. Een stevige jongen: Franz. Hij zit zowat de hele dag op de schuur en in de kelder. Louis houdt zijn goed humeur. De hele middag zit hij in de kelder. Joep komt ook weer wat leven brengen. Helmut heeft geen tijd meer. Algauw is het avond.

7 december

Het slapen wil nog niet in de kelder. Maar ook dat eeuwig schieten. Wij moeten spruitkool halen. Maar nauwelijks buiten vliegen de granaten al rond. Toch gaan we door. Af en toe omkijken waar ze inslaan. Maar 't blijft nog ver van ons af. 's Middags komt Joep weer. O, jongens wat heeft hij weer een drukte. Hij doet alsof hij thuis is. Louis komt me halen om zijn keuken te poetsen. Joep is juist in actie. Hij gooit mij de kelder uit. Ik haal mijn boeltje bij elkaar. In de soldatenkeuken is het stampvol. Louis gooit ze eruit. Joep wil niet. Ik sla hem met een natte doek in zijn gezicht. Hij neemt de vlucht achter de kastdeur. Daar krijg ik hem nog eens te pakken maar nu is het mijn beurt om te vluchten. Louis helpt me en de vrede keert weer. Joep gaat weg en ik ga poetsen. Al gauw wordt het weer avond. Heins Windler laat zich niet meer zien.

8 december

's Morgens vroeg bieten uithalen. Het schieten gaat nog altijd door. Het dorp heeft al veel geleden. De kerktoren is zwaar beschadigd maar houdt toch stand. Wat pret maken met de soldaten is ons enig verzet. Verder verloopt de dag gewoon als anders, alleen dat de granaten om het huis heen fluiten maar deren ons niet. Willy Stichelbörchel komt nog eens kijken.

9 december

Alweer een nieuwe dag. Het schieten begint al vroeg. De soldaten komen vragen om te wassen. Van ieder wat hemden. Ik ga ze halen en zet ze buiten in een tobbe in de week. Een poosje later ga ik ze er uithalen. Maar nauwelijks buiten begint opeens een oorverdovend lawaai. Mitrailleurshoten knetteren. Granaten gieren en slaan in. De kogels fluiten om het huis. Van schrik laat ik de emmer uit de handen vallen en holder de bolder naar de kelder. 't Lijkt precies alsof ik niet mag wassen. Telkens als ik buiten kom, komen ook weer granaten. Even naar het houthok om hout maar ik moet de vlucht nemen achter de muur. De granaten fluiten over het huis heen. Een slaat in de boomgaard van Timmermans. Maar toch moet die was klaar. Ik maak de grote ketel aan terwijl ik af en toe met angst uit het raampje kijk waar het ergens inslaat. Er komt telkens was bij. De Vindt brengt ook nog wat. Willy komt nog met wat aandragen en Herman Brander heeft ook nog wat.

't Droogt goed en 's avonds is alles droog en gestreken. Zo moet je de tijd omkrijgen want we hebben helemaal niks te doen.

10 december

Ook deze nacht is het weer hommeles geweest. Ze schieten als razende. Waar is dat goed voor? Het aantal doden stijgt telkens. Iedere minuut loert de dood. Ieder ogenblik kan een granaat je voor altijd de ogen sluiten. Ons dorp, eens zo mooi, wordt een puinhoop. Wat een ellende en wanneer komt het einde. Wij gaan weer spruiten halen. Een soldaat van Cox komt een praatje maken maar dat bevalt ons niet erg. Dat is geen kerel. Hij vraagt of we zin hebben voor bij hen te komen koken. Wij houden hem wat voor 't lapje en hij marcheert af. Hij krijgt nou als bijnaam: de vrouwloze huishouding. Joep komt weer en belooft ook Helmut eens gauw mee te brengen maar Helmut kan niet goed weg, ze stelen hem zijn wapen af. 's Middags moet ik Louis de keuken poetsen. En dan is het al gauw avond. De hele avond zitten soldaten in de kelder, dan deze en dan die. Maar de avond vliegt om.

11 december

Zondag. Weer niet naar de kerk, dan is het ook geen zondag. Wij moeten nog aardappels schillen. 's Middags komt een soldaat van Cox om heet water zeuren. Hij moet bij ons een varken slachten. Nou toe maar, dat is maar een kleine moeite. En het is ook maar een klein varkentje. Ook zij kennen toch geen zondag meer. Die soldaat lijkt zelf precies op dat beest wat hij moet slachten. Ik moet in het hok wat hout halen en er komt een soldaat aan die vraagt of ik hem zijn handschoenen kan maken. Het is een nette kerel en ik zeg dat hij ze morgen kan brengen. Verder is er niets bijzonders. Louis komt iedere avond zijn pijpje stoppen.

12 december

Alweer een nieuwe week begonnen. En nog altijd in de kelder, al twee weken in de kelder. Hoe lang zal dat nog zo duren? We moeten weer bieten halen. De over Vaandrig gaat al vroeg op stap. Wat zullen de jongens blij zijn. Stichelbörchel heeft weer wat gebracht voor te wassen. Ik moet ook voor ons wassen en Louis komt ook met zijn boeltje. Van Heinz Windler hebben wij geen last meer. Die zegt nog maar alleen goeiendag.

Het schieten wordt vreselijk. Dood en verderf wordt alom gezaaid. Steeds meer huizen veranderen in puinhopen. Weer spruitkool halen voor het vee. Louis moet ook spruitkool hebben, daarna aardappelen schillen en dan weer slagroom maken. 's Middags eten we boonensoep. Plotseling horen we stemmen. Och, het is Frina,

en dan door dat vreeselijke schieten, daar moet iets bijzonders zijn. En ja hoor, wij zien het aan 't bedrukte gezicht. Ze moeten hun huis verlaten. Ze hebben de ruiten en het dak kapot maar ook de kelder is sterk. Maar heel Ouddorp moet weg. Wij kunnen haar niet helpen, wij hebben zelf niks. Dan maar naar Agnes. Het huis is wel klein maar ze moeten zich maar behelpen. Jongens wat een ellende en ze mogen alleen 's nachts verhuizen, wat zal dat wat worden. Ze heeft niet veel tijd en al gauw stapt ze weer op. Och als het hier maar bij blijft. Maar wie weet wat nog zal komen. Joep komt nog wat binnenvallen en al gauw is het weer avond en kunnen we weer wat gaan slapen.

Troep

Hè bah, hè bah
waem sjmeet det hiej neer?
Woor det die nette dame
of deej det dae meneer?

Dae troep vergeit zo langzaam
det kèn neet dök genóg gezag;
es nemes kump dae 't mit wilt numme
lik 't hiej euver zoväöl jaor nag.

Geur zit bedank,
mevrouw, meneer.
Mer kóm hiej estebleef
nootj meer.

Riky, juni 2009

ONTHULLING MONUMENTJE MEERLEBROEK

Pierre Verstappen

Op 19 juni 2010 j.l. werd een monumentje onthuld op de hoek Prinsendijk/Muiterdijk. Dit tot nagedachtenis aan de Hollandse pioniers/boeren die hier circa 100 jaar geleden vanuit Noord-Holland neerstreken en de natuur van het Meerlebroek in cultuur gingen brengen.

De initiatiefnemer en bedenker was Bernard Bongers (1946) geboren in 't 'Brook' maar reeds vroeg vertrokken naar elders. Na zijn werkzaam leven als leraar Grieks/Latijn wilde hij iets voor zijn geboortoord 'Meerlebroek' terugdoen.

Eskacé, de stichting voor kunst en cultuur in de gemeente Beesel die een belangrijke rol speelt op het gebied van kunst in de openbare ruimte, omarmde het voorstel met als gevolg dat de daadwerkelijke realisatie niet lang op zich liet wachten.

Fons Verdonck, voorzitter van Eskacé, hield een enthousiaste openingstoespraak in de schuur van de familie Kees de Wit die gastvrij onderdak verleende voor deze bijeenkomst. Daarna kon Bernard Bongers het monumentje verder toelichten en nog eens zijn licht laten schijnen over de emigrantenfamilies. Nazaten hiervan waren in groten getale naar deze onthulling gekomen en men beschouwde het als een soort reünie. Ter gelegenheid van dit heuglijke feit werd er een boekje "Meerlebroek in terugblik/Brookjournaal" uitgegeven. Dhr. Vroomen, kersverse wethouder van kunst en cultuur in de gemeente Beesel, kreeg een exemplaar van dit boekje aangeboden, evenals de families welke hadden bijgedragen aan

de totstandkoming hiervan. De overige belangstellenden konden tegen kostprijs dit boekje verkrijgen.

Het monumentje op hoek Prinsendijk / Muiterdijk met de tekst:

1909 Hollenijers bedwongen Meerlebroeks ruige waterrijke natuur en stichtten hier hoeves. Heiligen sieren hun gevels 2009.

Het monumentje is een chronogram of jaartalvers. Voor deze vorm werd gekozen omdat dit chronogram uniek is voor de gemeente Beesel. Een chronogram bestaat uit een tekst die niet alleen vertelt wat er in een bepaald jaar is gebeurd, maar ook 't jaartal bevat dat bij die gebeurtenis hoort. Het jaartal vindt men door de waardes van de letters die tevens gelden als Romeinse cijfers bij elkaar op te tellen: resultaat: 1909. Verder bevat dit chronogram ook nog eens precies 100 tekens, voor ieder jaar van de eeuw één. Dat maakt totaal 2009.

Oorspronkelijk was 't plan deze gedenkplaat in het 'Jubileumjaar 2009' te plaatsen maar door enkele onvoorziene omstandigheden kwam er een kleine vertraging.

Desalniettemin een gedenkteken waar het Brook en de betreffende families "Gruuëts op kenne zien...."

Afgevaardigden van de emigrantenfamilies kregen de eer het monumentje te onthullen. De tweede persoon van rechts is Bernard Bongers, de initiatiefnemer.

SACRAMENTSPROCESSIE

In 2002 werd het verhaal rond de Sacramentsprocessie verteld door Arnold Wassen, geassisteerd door de groep 'Det mó't kenne' op het Nieuwjaarsconcert van de harmonie. In 2008 is het in de Oranjerie te Roermond in verkorte vorm nogmaals vóórgedragen en gepresenteerd door Wim Steinbusch en op de CD 'De kóntente miens' terecht gekomen. Uit het verhaal op die CD heeft Jan Ickenroth zijn inspiratie gehaald en uitgewerkt.

De sjóttarie truukkómmend van de processie. Twieëde van links veuraan Nol Wassen.

Veurdrach van Nol Wassen:

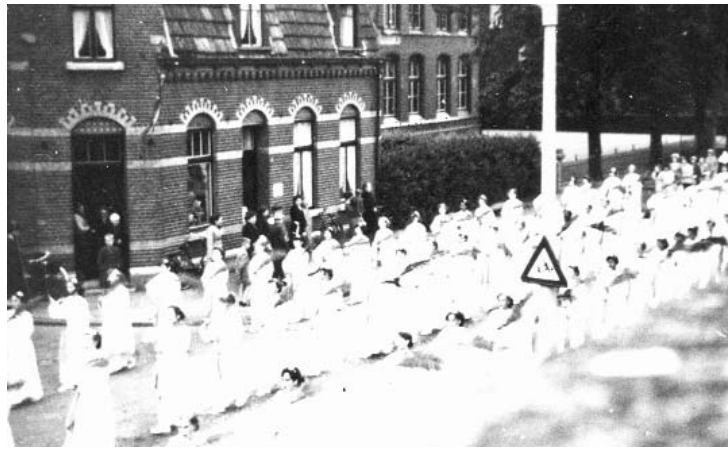
Truuk dinkend aan de sacramentsprocessies van vreuger zeen ich ze weer veur mich de pauselijke gaelwitte vlegskes die de waeg markeerde woe-euver de sjoet zich veurtbewoog. Ich zeen nag de oetbunjig versierde veurportaals. Rame wao-aan de aanwoeënenden häör bes deje óm zo sjoen meugelik veur de daag te kómme.

Beeldjes, blome, branjende kaerse, vares. Nieks waar de luuj te vööl óm uting te gaeve aan häör deep gelouf en respek veur detgene, wat zich in häör sjtraot ging voltrèkke. En as ich den aan de processie dink, den gaon mien gedachte ónverbiddelik truuk nao de deilname van ós harmonie aan 't gebeure.

Ich geluif neet det de opzet en opsjtelling oppe Ruiver vuuël aafweek van ange-re plaatse. Dus wat det aangeit herinnere veur ós nag allemaol de beroemde maagde-koeëre, die mèt palmtek zjweiend met häör maagdelijk reine sjtumkes de top-pers oet dae tied zóng.

Door de hoeëge hieëre van 't dörp waerde de zogenaamde flambwaar gedrage, 'n saort sjtalluch op 'ne sjtek. En die flan-keerde den de hemel, 't baldakijn, wao-onger pesjtoeër leep mèt de monstrans.

Maagdekoeër bij de meistersjoeël (noe gemeintehoes)

Lings Sjoester Killaars, Wevers en meister Aquarius (4), rechts: Sjaak Laumans. Achter de hemel burgemeister Claessen.

Achter de hemel lepe nag de euverige vrouwe en manne, terwiel de harmonie veur 't Allerheiligste leep. Het ganze ver-einigingslaeve kompleet mèt vaandel leep mèt en det waar 'ne sjoet van hön-gerde maeters lank.

In de dertiger jaore ware de hoeëge hieëre lid van de Erewacht van het H. Sacrament en droge de mèsdeners de flambwaars. Rechts Hein Rutten.

Ich zeen mich nag in de processie loupe mèt de harmonie. Hendrik van Sjtienkes lierde ós det lang-zame traetje, Herm van Litjes wees met 'ne saort witte knöppel aan welke rie aan de beurt waar óm 'n tientje veur te baeje en 'n maagdekoeër van maedjes, ech waor, oet de hoeëgste klas zóng: "God groet U zuivere bloeme" en "Als ik een klokje was"

Rechs: Litjes Herm as processiekommissaris. Hae hêlt 't fluiterkorps in de gate. Tamboer-maetre Baer Dorssers leep altied te vlot

De maedjes oet de zesde klas.

Ich nim uch mèt nao 't ièerste rösaltaar. Veer trompettiste van de harmonie sjtóng an weerskenj van 't Allerheiligste opgesjteld en gove mèt signale 't begin en 't inj van de zaegge aan. Nao de zaegge zóng 't koeër den "Tantum ergo Sacramentum" "Eren wij dan diegebogen dit zo heilig sacrament". Langzaam zat de sjoet zich den weer in bewaeging en bie 't Lambertuskapèlke waerde den de lètste zaegge gegaeve.

Rösaltaar veur 't aad gemeintehoes.

Ónger pesjtoeër Stoot waar 't rösaltaar op de nije mert.

Natuurlik ginge d'r vööl drek nao hoes, mer van de harmonie bleve d'r toch meestal 'n paar hange. Veur 'n paar jaor truuk is zónne processie nag èns geprobeerd. Nao Lambertus en dus kwame ze bie ós naeve. Veur ós veurdeur sjting 'n beeld mèt kaerse en blumkes gesorteerd. 't Waar fijn versierd, jao Annie haaj zich ech gegaeve. Mer 'ne klarinettis van ós harmonie zag mich rech in mien gezich "Nol, wat zeen ich, is d'r nao de middig vloeëjemert bie dich?" De teloorgank is neet mier te sjtoppe. Zoeë geit 't rieke roomse laeve nao de knoppe.

Tenslotte nag twieë plaatse wao vreuger rösaltare ware. Lings 't heiligehuuske (kapèlke) op de hook van de Kesselsewaeg. Rechs de plaats van het H.H. Barbara en Lucia kepèlke. Op dees foto 't Barbarakepèlke oet 1936.

UIT HET LEVEN VAN ONZE VOOROUDERS

Harrie van Buggenum

Elisabeth Stockmans verwijt Hendrick Janssen, dat hij met kar en paard over haar land heeft gereden, zonder toestemming, terwijl hij wel toestemming heeft, om over het land van de Spick te rijden. Janssen verweert zich door te zeggen dat hij hiervoor opdracht heeft gekregen van zijn baas, en uit dreigementen tegen Stockmans. Zij verzoekt het gerecht, Jansen te veroordelen tot een geldelijke boete en tot betaling van de gerechtskosten.

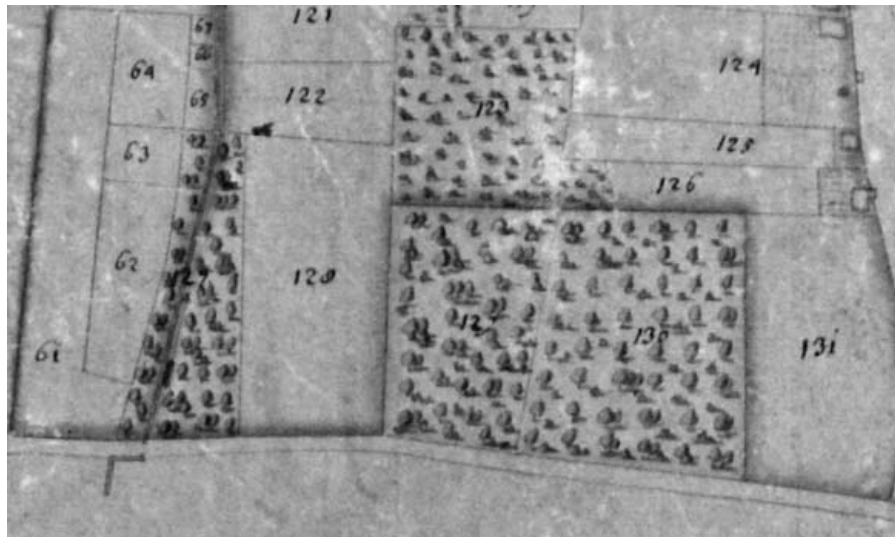
18 december 1725

Extract vijftien Protocolle vanden Gerichte der Heerlijkheijden Swalmen ende Asselt.

Elijsabeh Stockmans wed. van Willem Willems clegerse ende geinsinueerde (aan wie vonnis wordt betekend) tegens Hendrick Janssen ged(gedaagde) ende insinuant Den 18 xber (deember) 1725 Den procureur Smabers in naeme vande clegerse segt dat den ged(aagde) permissie gevraeght ende becomen heeft van den heere van Zuijtwijck over deselve

landt te vaeren, ende vermits denselven van de clegerse geen permissie en heeft gehadt, om oock te mogen vaeren over haer landt dijen niettegenstaende mit een rad het peerd tussen de hoeven sijnde over des clegerse landt heeft gevaeren, als wanneer de selve vragde met desens formalia, (formulering?) Hendrick waerom vaers dou inmigh over mijn landt, dou hebs immers permissie om over het Spicker landt te vaeren dou hoeft mijn lant niet te veron ? reprocherende (verwijtende) den ged(aagden daer hebbe ick last tou van mijn heerschap alhoewel onwaer, den ged(aagden van de karre afspringende dreijgde de clegerse mit eenen voet te stooten, repliceerde (antwoordde) de clegerse, hebs dou de couragie (het lef) dats dou mich stoots, dou vaers mich door mijn goedt, en wils mich oock nog stooten draeijde den ged(aagde) sigh om en seijde dou hep, ich wil dich noch door dijn goedt heirvaeren welcke iniurie (oneerlijkheid) de clegerse ter herte nemende ende daervoor niet gedene? te passeren, soo versoecke de clegerse dat den ged(aagden mag worden den iniurite

(oneerlijke) verwijtingen te kennen oft te ontkennen, ende in val van kennen denselven gecondemneert (veroordeeld) tot herroepinghe in vollen gerichte in forma ende denselve tot beteringe mede gecondemneert (veroordeeld) in een pecuniaire (geldelijke) boete ten ...? ter arbitragie van den Gerichte ende in soodaenige amende (schuldbekentenis boete) ten proufijte van den heere als bevonden sal worden te becomen ende in val van ontkennen neemt de cleger-

se aen staentsvoets de geinfligeerde (opgelegde) iniurie (oneerlijkheid) te proberen alles met condemnatie (veroordeling) in de costen soo geresen opt mondelinge verhoor als de vernere geleden ende te lijden, ende in val van gene comparitie, (niet verschijnen) versoecke tegens de ged(aagden) vuytgeroepen ende niet gecompareert (verschenen) sijnde bij relais (aflossing?) hier overgeleijd

Ral Maastr., inv. nr 54, schepenbank Swalmen.

VERSLAG VAN DE EXCURSIEREIS NAAR DE HANZESTAD DEVENTER EN KASTEEL DOORNENBURG

Pierre Janssen

Zaterdag 26 juni 2010 vond voor de 30e keer de jaarlijkse reis van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal plaats.

Om 7.45 uur vertrok de bus om vervolgens in Swalmen en Roermond mensen op te halen. Het was weer gelijk een reünie en het was vooral leuk om ieder jaar weer dezelfde mensen te ontmoeten, wat de goede sfeer bevorderde. Dit keer waren de weergoden met ons en konden we op reis zonder regenjas en paraplu.

Tijdens de reis werd de reisbeschrijving uitgeleend en kregen we hierdoor alvast een indruk van wat ons te wachten stond. De reis verliep vlot en al pratend arriveerden we in Deventer, een van de oudste steden van Nederland.

Alvorens met de rondleiding te beginnen werd er eerst een kop koffie met gebak genuttigd op het terras, onder de schaduw van de grote kerk, van het restaurant 'De brave broeder'. Iedereen verwachtte natuurlijk een lekker stuk gebak, maar niks hoor, in Deventer behoort bij de koffie de 'Deventer ontbijtkoek'. Maar zo hoort het ook als je in de koekstad Deventer op bezoek bent. Al meer dan 400 jaar geniet de stad internationale faam vanwege de hoge kwaliteit van de kruidenkoek. Een koekfabriek heeft de tand des tijds overleefd.

Na de koffie begonnen we aan de rondleiding in de oude binnenstad. Net als vele andere steden is Deventer in de oorlog flink beschadigd, maar gelukkig weer in volle glorie hersteld.

Tijdens de rondleiding kwamen we uit op een antiekmarkt waar de ware liefhebber zijn hart kon ophalen. Mijn aandacht ging uit naar oude muur-

tegeltjes uit de 17e eeuw. Maar ja we moesten verder, hiervoor waren we niet gekomen.

Wat leuk om te weten is, dat in Deventer eenmaal per jaar de grootste boekenmarkt van Europa wordt gehouden. Dat was ook wel te zien aan de vele boekwinkels.

Bij de Grote kerk aangekomen werden we gewezen op de zuidbeuk van de voormalige Maria- of Grote kerk, waartegen kleine muurhuizen waren gebouwd. Zo ligt de achterkant van de huisjes tegen de muur van de kerk. Dit was goedkoop bouwen; men bespaarde hierdoor een muur. Deze manier van bouwen kwam vroeger vaker voor; zo bouwde men ook tegen de stadsmuur aan. In de huisjes aan de kerk van Deventer woonden vroeger mensen die voetstoven verhuurden aan rijke kerkgangers, die tijdens de dienst graag warme voeten wilden hebben. Een schip van de Grote kerk is na de oorlog niet meer opgebouwd, het heeft de plaats ingenomen van een restaurant met terras. Om verder verval tegen te gaan wil men het geheel overkappen met glas.

Al lopend kwamen we in het Bergkwartier. Ondanks dat deze buurt zwaar getroffen is in de oorlog zijn de panden een voor een weer in hun oude stijl hersteld.

De Bergkerk ofwel St. Nicolaaskerk is het belangrijkste gebouw in de wijk met schilderijen rond de 14e eeuw. Verder zijn in de kerk mooie hardstenen grafzerken te zien. Bijzonder is de crypte waarin zich een put bevindt. Waartoe deze heeft gediend is tot heden toe een raadsel.

In deze wijk bevindt zich een pand van Smid Auping welke in 1910 het stalen matras heeft

uitgevonden. Dit heeft hem geen windeieren gelegd, zijn uitvinding heeft ertoe geleid dat zijn bedrijf tot op vandaag behoorlijk kon uitgroeien.

Het oudste stenen huis van Deventer staat ook in deze wijk. Het is een burgerhuis dat dateert uit het jaar 1300 en dat nog in redelijke staat verkeert.

Lopend door de schilderachtige straatjes kwamen we uit bij een winkelje dat borstels in veel soorten en maten verkoopt.

Zo zijn we aangekomen op het grote plein 'de Brink' omgeven door vele cafés en eetgelegenheden. Het mooiste gebouw aan het plein is de Waag, gebouwd in 1528. Momenteel is het historisch gebouw als museum ingericht, waar het verleden van de stad met haar omgeving wordt belicht. Op deze plek kwamen we aan het eindpunt van de rondleiding, waarna het gezelschap ruimschoots de gelegenheid kreeg om op eigen gelegenheid te gaan lunchen.

Na de lunch was iedereen aanwezig op de daarvoor afgesproken plaats en tijdstip, wat wel eens vaker anders was. Men kreeg dan ook een pluimpje van het reiscomité.

De reis werd vervolgd naar het kasteel Doornenburg gelegen aan de rand van Doornenburg in de uiterste oosthoek van de Betuwe. Het statige en mooie middeleeuws kasteel verheft zich hoog boven de vlakke omgeving. Het complex bestaat uit een hoofd- en voorburcht die met elkaar verbonden zijn door een smalle houten brug. Het kasteel is in de oorlog van januari tot maart 1945 meerdere malen gebombardeerd door de geallieerden; er was dan ook niet veel meer over dan een ruïne. Met steun van particulieren en overheid is het weer helemaal in de oude staat herrezen. De gids vertelde dat in dit kasteel de T.V. serie Floris, met Rutger Hauer, is opgenomen. Op zolder lagen nog verschillende attributen als stille getuigen. Na de rondleiding was het zoet rusten op het terras bij het kasteel, waar we werden getrakteerd op een frisse consumptie. Hiermee kwam er een einde aan deze excursiedag en voldaan keerde het gezelschap weer huiswaarts.